

DE GROOTEN OORLOG VAN 1914 - 1918

VOLGENS DE DAGBOEKEN VAN

GOMMAIRE JANSSENS

SOLDAAT TEN VELDE.

HERSCHREVEN DOOR PAUL JANSSENS
HEEMKUNDIGE KRING EUGEN GOEYVAERTS LINT.

VOORAFGAANDE BESCHOUWINGEN.

De archieven van Gommaar Janssens, kunstsmid te Lint, overgemaakt door de erfgenamen en familie, bevatten zes dagboekjes die nagelaten werden door de kunstenaar. Deze kleine agenda's of kleine schrijfboekjes, niet groter dan een fotoboekje, vertellen zorgvuldig het verhaal van de oorlogsjaren die soldaat te velde Gommaar Janssens meemaakte tijdens zijn legerdienst in de grote oorlog. De dagdagelijkse beslommeringen van een jonge vrijwilliger met stamnummer 3174 van de klasse 1914 en ingedeeld bij het 2de Linie regiment geven ons een beeld van wat onze dienstplichtige soldaten en oorlogsvrijwilligers ondergingen, meemaakten, diep beleefden en dienden te verwerken in deze duistere periode van wereldoorlog I, "De Groote Oorlog".

Met bijzonder veel respect las en herschreef Paul Janssens, de auteur van dit document, de teksten met de hand geschreven door zijn naamgenoot die niettegenstaande ze dezelfde naam hebben geen familie van mekaar zijn.

Het verhaal van Gommaar is zeker persoonlijk, waarheidsgetrouw, leesbaar geschreven, soms in potlood, soms in inkt. Zijn taal is duidelijk verstaanbaar. Hij omschrijft de zaken goed en de lezer gaat mee op in de gebeurtenissen. De pen is vlot en hij waagt het zelfs om soms de West-Vlaamse taal te schrijven. Onze Lintse kunstsmid schreef 6 dagboekjes en elk er van kreeg een titel. Opmerkelijk is de titel van het eerste boekje : "*Avontuur en Reizen*". Het tweede heeft als titel: "*De Oorlog van 1914-15-16 Wonderbaar in Avonturen*". Gommaar noteert ook telkens zijn naam en militaire gegevens en opvallend is dat hij bij drie boekjes deze ook omgekeerd gebruikt. Dan zijn de teksten geen verslagen maar soms poëzie of teksten van liedjes en adresgegevens van voor ons onbekende personen: militairen of voor hem mensen van nabij.

Voor de leesbaarheid van de verhalen en verslagen van Gommaar Janssens maakte de lezer van de verhalen en auteur van dit document vooreerst een overzicht van de identiteit der dagboekjes. In een bijlage volgen we onze soldaat door zorgvuldig nota te nemen van de plaatsen die Gommaar betreedt . Hierdoor kunnen we onze soldaat volgen gedurende de hele wereldoorlog.

Een algemeen maar voorlopig oordeel is dat Gommaar meer kommer en kwel zal kennen dan het beleven van een avontuur want zeker is dat hij vertrekt met de idee een avontuur te zullen beleven en reizen te zullen ondernemen.

Dat schrijft hij ook, ware het niet dat na de eerste dagen weinig avontuur te beleven viel en hij een zekere wanorde moest ondergaan. Reizen werd een zware beproeving. Het was slechts reizen van de ene plaats naar de andere of van de ene kazerne of fort naar het andere en hij vertrekt uit Lier naar het Noorden van Frankrijk met veel tussenstops om te eindigen in de "tranchés" van wereldoorlog I, met bombardementen, wateroverlast, hitte en koude.

Soms is hij toevallige getuige van bepaalde gebeurtenissen zoals in april 1915 wanneer na het bombardement op de stad Loo de kerk wordt vernield en onder het altaar een loden kist wordt ontdekt met het gebeente van Graaf Willem Van Loo uit 1183.

Gommaar aarzelt niet om de gebeurtenissen juist te benoemen als het om gevoelens van onrechtvaardigheid gaat. Zo omschrijft hij soms eigenschappen van superioriteit- misbruik door bepaalde oversten en beschrijft hij de talrijke ongelijkheden die hij ervaart en ondergaat.

Hij schrijft met respect over bepaalde hoge overheden en zal steeds noteren wanneer hij naar de kerk gaat bij het houden van zijn Pasen of Kerstmis.

In de aparte bijlage waarin we onze soldaat volgen op zijn reis herkennen we vele plaatsen, dorpen en steden. De namen kennen we nog, niet de wijze van reizen.

Hijzelf ontwaart het niet maar als geduldig lezer merkt men een ongeorganiseerd leger waar machtspelletjes onze soldaten in het gelid houden.

Zijn best niet doen betekende het verlies van soldij die slechts 0,45 cent bedroeg. Vandaag zou 0.45 cent overeenkomen met 0,01 EUROCENT per dag.

Eten is er niet altijd, de weersomstandigheden kennen wij van de vele andere oorlogsverhalen maar wat we hier lezen is echt.

De Heemkundige kring wil getuigenis brengen van iemand uit ons midden die de oorlog overleefde en denkt met veel eerbied aan zijn strijdmakkers die helaas omkwamen in de "Groote Oorlog", waar de waanzin en de nutteloosheid daarvan blijken uit de dagboeken van Gommaar Janssens.

Heemkundige Kring Eugeen Goeyvaerts Lint.

DE OORLOGSDAGBOEKJES VAN GOMMAAR JANSSENS.

REDACTIONELE NOOT.

De rangschikking van de dagboekjes werd opgemaakt in de volgorde van het verloop der data die de soldaat meemaakt. Zijn boekjes beginnen steeds met een datum van een gebeurtenis en loopt verder met de tijd.

Het eerste boekje begint met de oproeping onder de wapenen op 4 augustus 1914 en het laatste boekje eindigt met de datum van 18 november 1918 het moment waarop Gommaar Janssens Antwerpen binnenmarcheert.

Deze notaboekjes zijn dus 99 jaar oud en tellen samen 274 beschreven bladzijden.

Gommaar schrijft zeer goed en geeft blijk van zijn taal goed en juist aan te wenden. De redacteur van deze brochure en lezer van de dagboekjes teksten van Gommaar Janssens herschrijft de tekst (meestal) letterlijk overgenomen uit het boekje. Grammatica- of schrijffouten worden verbeterd.

Zo zal de uitgang "sch" van *mensch* worden geschreven als "mens" of "*gansch de tijd*" zal worden geschreven als "*gans de tijd*".

Woorden met dubbele aa, ee of oo worden in het moderne Nederlands omgezet.

Soms vervangt de redacteur van de dagboeken een komma door een punt. Dit is voor de leesbaarheid want het blijkt dat onze soldaat bijna niet stopt, zoveel heeft hij te vertellen. De nieuwe zin heeft echter geen andere betekenis.

Plaatsnamen worden aan onze hedendaagse schrijfwijze aangepast. Merxem wordt dus Merksem, Wilrijck wordt Wilrijk, Waelhem wordt Walem, enz.

Hoofdletters, worden behouden. Duits of Deutschland schrijft hij zelden met een hoofdletter. Vader, moeder, broer of zus dragen meestal een hoofdletter.

Woorden die wij niet meer gebruiken bvb altoos (ooit) worden behouden gelet op de luister en de schoonheid van het taalgebruik van onze soldaat. Ook schrijft hij dikwijls Franse woorden die we behouden bvb repo voor rustdag. Hier kan men reeds enige kunstzinnigheid ontwaren die later ook in zijn met de hand gesmede werken zal te vinden zijn. De lezer wordt dus geconfronteerd met de ware tekst weliswaar in iets moderner Nederlands waar het nodig bleek.

Niet leesbare woorden worden vervangen door een vraagteken tussen twee haakjes. Aanvullingen staan tussen vierkante haken.

Tot slot: *Onze soldaat schrijft in de dagboekjes steeds zijn voornaam als "Gommair" of "Gommaire"*